

der veroorzakende natuur, in de veroorzaakte werken zonder God.

En de tweede dwaling is die van het Pantheïsme dat de „werkende natuur“ vereenzelvigt met God; haar maakt tot de onzichtbare zijde van den in de gewrochte natuur zichtbaren God en dan geen andere oorzaak kent, dan die dezer werkende krachten. Men spreekt dan, en wel in gansch anderen zin dan zij, die Calvijn bestrijdt, het ooit hebben bedoeld, van God of de natuur.

En nu is het juist de Gereformeerde belijdenis, die deze tweerlei dwaling afsnijdt. Onze belijdenis van Gods Voorzienigheid, als Zijn „eeuwige en alomtegenwoordige kracht“, waardoor Hij in alle ding de Werker is en dus geen natuurkracht werkt en wrocht, zonder de inwerking en medewerking des Heeren.

Maar ook onze belijdenis van God den Schepper, die niet slechts de natuurdingen schiep, maar ook hun krachten, en die als de „eerste Oorzaak“ in en door die geschapen krachten als „de tweede oorzaken“, werkt en ze werken doet.

Onze God is de alomtegenwoordige, maar Hij woont ook in de hoogte en in het heilige.

„Hij d' Opperheer, die zijn gedachten stoel op starren sticht, en grondvest op de wolken“.

„De Satan voer in Judas“.

En de satan voer in Judas, die toegenaamd was Iscariot, zijnde uit het getal der twaalfen. Luk. 22: 3.

Ook bij Judas komt men het verst, zoo men zijn gruwel zonder weerga mensche-lijk en zielkundig poogt te doorzien.

Dat Judas opzettelijk den Heiland der wereld in den dood heeft willen storten, blijkt uit niets. Eer doet wat van „zijn be-rouw“ geboekt staat, het tegendeel vermoeden. In dat bericht toch staat, dat hij, ziende dat Jezus veroordeeld was, berouw heeft gehad, en bekend heeft: „Ik heb gezondigd, verradende het onschuldige bloed.“ Zoo immers spreekt niet iemand, wien het er juist om te doen was, een onschuldige in het verderf te storten.

Ook wat gemeid wordt, „dat satan in zijn hart voer“, wijst niet noodzakelijk op zulk een rauwen toelag.

Satan werkt listiglijk. De slang nu was listiger, zegt Genesis, dan al het gedierte des velds. Niet het ruwe, veelmeer het sluwe is het terrein waarop hij meester is; en dan juist heeft Satan hier zijn onheilig meesterstuk volvoerd, niet zoo hij in Judas ruwe moordzucht deed opkomen, maar zoo hij in zijn bedorven hart een weefsel van misleidende gedachten wist te spannen, waarin Judas' ziel geheel verstrikt raakte. Dat er staat: „Satan voer in Judas“ wijst op iets buitengewoons. Anders werkt, satan wel op het hart, verzoekt hij ons, of poogt hij als een briessche leeuw ons te ver-sinden; maar hier staat dat hij in Judas voer, d. w. z. Judas hart geheel bezette, er zijn troon in opsloeg, en zich als met Judas vereenzelvigde. En juist dit reeds doet vermoeden, dat Judas tot zijn gruwel daad is gekomen door het toegeven aan mis-leidende gedachten.

Men zegge daarom nooit, dat Judas een slachtoffer van satan is geworden. Slachtoffers maakt satan niet. Wie satan's wil doet, wil het satanische, en draagt deswege zelf voor wat hij doet de volle verantwoordelijkheid. Vandaar, dat in wat Jezus over Judas zei, wel nog mededogen, wel nog deernis met den verworpen nakint, maar toch zonder dat het oordeel ook maar eenigszins verzwakt wordt. Het blijft een uet u. „Wee den mensch door wien de Zoon des menschen verraden wordt.“

Dit spreekt toch vanzelf: Satan had nooit zijn wil van Judas kunnen hebben, indien niet in Judas hart juist al die giftige draden voorhanden waren geweest, waaruit hij zijn listig weefsel om zijn ziel zou spannen.

Judas had aanvankelijk een voor indruk-ken vatbaar gemoed gehad. Hij had be-hoord tot de weinigen, die zich van meet af bij Jezus aansloten, en onder die weinigen trad ook hij zoózeer op den voorgrond, dat Jezus hem opnam in den kring van zijn twaalf getrouwen. In dien kring is hij gebleven, en zelfs op het laatst had hij de overige discipelen nog zoo weinig kwaad vermoeden gewekt, dat op Jezus zeggen: „een uit u zal mij verraden“ niemand op Judas aanloof of Judas aanwees, maar ze allen riepen: wie is het Heere?

Ook was Judas geweest onder de twaal-ven, die Jezus uitzond om in alle steden en vlekken van Palestina rond te gaan, en hem als den Messias aan te kondigen; en ook hij heeft toen in Jezus naam den kran-ken de handen opgelegd en ze genezen, en betuigd dat ook de booze geesten hem onderworpen waren.

Dat hem de geldduivel van Jezus' kring werd toevertrouwd, was aanvankelijk een blijk van vertrouwen. En al is van achte-ren uitgekomen, dat die beurs hem tot een verleiding werd, en dat hij er uit stal, — laat de hand in eigen boezem steken, wie, zelf om geld verlegen, ander geld beheerd heeft, en vraag hoe dikwijls dan niet de zonde, al was het slechts van tijdelijke on-eerlijkheid, voor de deur van het hart lag.

Ook is, al stond het verraad stellig met Judas' geldzucht in verband, de som van 30 zilverstukken, zelfs berekend naar de waarde van den standaard dien dagen, geen bedrag groot genoeg, om er zulk een gruwel voor over te hebben, indien men gelijk Judas dusver van alle openbare misdaad vrij bleef.

Veeler mag dan ook worden vermoed, dat de valstrik, waarin satan Judas ving, de twijfel van zijn hart aan de echtheid

van Jezus Messiaschap was. Wat reeds bij de andere discipelen telkens op den voorgrond treedt, dat ze de oprichting van een aardsch koninkrijk verwachten, en zich inbeelden, dat in dit aardsche koninkrijk hun hooge eere bereid was, moet natuurlijk op een hart als dat van Judas nog veel sterker dan op de anderen gewerkt hebben. En dat Koninkrijk kwam niet. Jezus draalde hem te lang. En nu Jezus de plaats van zijn werkzaamheid naar Jerusa-lem had overgebracht, en hij hoopte dat het nu komen zou, merkte hij juist omge-keerd, dat er nu sprake was niet van ver-heerheid en eere, maar integendeel van verneder-ing, van lijden, van smart.

Is het zoo onbegrijpelijk, dat dit in Judas hart den twijfel hand over hand heeft doen toenemen, en is het zoo onmogelijk, dat hij toen, onder satans inblazing, ge-dacht heeft: Van tweeën één: Of Jezus is de echte Messias, en als ik hem dan over-lever, zal hij plotseling zijn macht toonen; dan zal niemand hem iets doen kunnen; en zal dit juist het middel zijn, om hem te noodzaken dat hij niet langer toev, maar onverwijd zijn grootheid openbaar. Of wel... Jezus is de echte Messias niet, en dan wat nood? Dien ik dan overlever, is niet de Messias, maar een... misleider! Echt satanisch zelfoverleg! Maar immers satan was in hem gevaren.

Zoo iets nu was alleen bij een diep-be-dorven hart denkbaar. Twijfel op zichzelf was mogelijk. Het volle doordringen tot de Goddelijke waardij van den Christus eischt een geestelijke geloofspanning, die op meer dan één oogblik ook voor de andere discipelen te sterk bleek. Maar ook Judas was dan toch drie jaar lang getuige geweest van wat Jezus zoo heerlijk sprak, en zoo wonderbaar deed. Hij was dan toch drie jaren lang onder de macht van Jezus' geheel eenige persoonlijkheid geweest. En onder dien invloed moest elk onbedorven hart dan toch persoonlijk door de innigste liefde en aanhankelijkheid, aan den persoon van den Meester verbonden zijn, met den diepsten eerbied over hem vervuld zijn, en, al stond die Meester nog vaak als een raadsel voor hem, geen andere betuiging hem mogelijk zijn, dan om als wie ook de hand aan dien Jezus dorst slaan, zijn leven voor hem te stellen.

En dat Judas over dat alles heenkwam, dat hij van Jezus los raakte, zijn liefde voor Jezus verloor, zijn diepen eerbied voor hem aflegde, en nu, koel berekenend, Jezus' beschouwen ging als een interessant per-son, met wien hij zijn spel zou gaan spelen, dat, verriede hoe diep Judas gezonken was; daardoor heeft hij zijn hart voor het heilige toegesloten; en daardoor is hij ten slotte er toe gekomen, in zijn arglist, niet zijn spel, maar het vreeselijk spel van satan te spelen, en het zwartst verraad te plegen aan den Heiland der wereld.

Aldus zielkundig beschouwd, komt de gruwel van Judas nader aan ons eigen hart. Zien we niet anders in hem dan den laag-hartige, die om 30 zilverstukken te winnen, Jezus in den dood overgaf, dan zegt hij tot ons hart niets; want dit staat wel vast, tot zoo iets zou, voor ons eigen besef, geen onzer ooit in staat zijn. Voor geen 30, voor geen 300, en voor geen 3000 zilver-stukken.

Dan gruwen we van Judas en gaan zelven vrij uit.

Pogen we daarentegen zielkundig in Judas' gemoedstoestand in te dringen, dan komt de zaak heel anders te staan, en beginnen we bang te worden voor ons eigen hart.

Dan toch komt het aan op onze inner-lijke overleggingen, op den twijfel, die in onze ziel rijst, op de geloofsonzekerheden waaraan we toegeven, en op den valschen stand, waarin zoo menigen door die over-leggingen tegenover Jezus wordt gebracht. Ja, dan gaat er van Judas' verraad een roepstem uit, die door heel ons leven heendringt, om ons te waarschuwen voor de strikken van satan.

Nog zoo telkens verkeerden we onder den valschen indruk, alsof, zoo we lezen van een moord, een roof, een echtbreuk, dat de eigenlijke zonden zijn, die beslissen; en omdat wij ons daarvan vrij weten, verheft dan het hart zich, en waant vrij uit te gaan, ja, hoort men anders vrome menschen soms klagen, dat het eigenlijke diepe zon-debesef hun ontbreekt.

Doch laat nu het oog uwer ziel er voor opengaan, hoe de innerlijke overleggingen, de valsche beschouwingen, de verharding van uw natuurlijke gevoel, uw gemis aan liefde en geloof, het ontbreken in u van den diepen eerbied voor het heilige, uw hart tot een geopende werkplaats voor satan maken, en hoeveel dingen bestaan er dan niet in uw leven, waarin zij van nabij betrokken waart, en waarin op allerlei wijs, dat God het zag, zwaarlijk gezondigd is, zonder dat ge den gruwel, die er in school, ook maar van verre hadt vermoed.

Kan satan met wat in uw hart schuilt, iets uitvoeren voor zijn koninkrijk en tegen het Koninkrijk van God? En zoo ja, ge-loofof dat dan niet, dat hij het telkens doet, ook zonder dat ge er van verre aan denkt? Op onderzoek van uw hart komt het dus aan.

Satan kon niet in Johannes, niet in Jacobus, niet in Thomas varen. Hij kon alleen varen in het hart van Judas, omdat alleen in Judas hart gereed lag, al wat hij noodig had om zijn listigen gruwel te vol-cinden.

Hij kon dit niet drie jaren vroeger. Toen was ook het hart van Judas voor hem nog niet genoeg toebereid.

Nu wel, nu eerst. Nu was in dat be-dorven hart alles voorhanden wat hij noodig had, om het verraad te voltrekken. Nu lagen al de draden voor zijn weefsel er in gereed.

En daarom keur, onderzoek uw eigen hart.

Ook uw hart heeft een inhoud. In dat hart schuilen overleggingen, kruipen en sluipen wanbegerten, woeien allerlei zon-den. En wee u, zoo ge dit alles rustig voort laat broeden.

Zuiver, reinig uw hart, wil zeggen dat ge die overleggingen en opwerpselen zult tegengaan, en met Gods hulpe zult uit-zweren en uitbannen, opdat satan er zijn slag niet mee sla.

Meer nog. Ge zult niet alleen die booze opwerpselen en overleggingen en ver-zinningen uitbannen. De tempel van uw hart mag niet leeg blijven. Denk aan wat Jezus zei van die zeven geesten die in het leeg huis slopen, zoodat het laatste van dien mensch erger werd dan zijn eerste.

Vervuld moet uw hart worden met heilig gereedschap, met heilig sieraad, met krachten des koninkrijks, met heilige in-vloeden van uw God.

Want dit is de gestelling: In het be-dorven hart van Judas voer satan, en in het geheiligde hart der andere discipelen daalde op den Pinksterdag de Heilige Geest neder.

Uw hart een tempel des Heeren, wil zeggen dat satan er niet bij u in kan.

Voor Kootwicks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Locaal Comité Harlingen, van den heer P. D. de R. f. 2.50; van den heer D. Boer Jr. te Harlingen f. 1; van den heer S. v. d. Brug te Woudend, Unieff. f. 1; van N. N. te Middelburg f. 1.

Vriendelijken verzoeken wij onze scholen te bedenken.

D. HULLEMAN,

Kootwijk.

Penningsmeester.

GENERALE SYNODE

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland TE ARNHEM.

Vrijdag 29 Augustus, des voormiddags.

Drie en twintigste zitting.

De praeses opent met het laten zingen van psalm 105: 5, het lezen van psalm 60 en met gebed.

Het lezen der notulen geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

De opleiding wordt nu weer aan de orde gesteld.

Op een paar artikelen, gisteren ten deele of geheel aangehouden, komt de vergadering nu allereerst terug. Art. 15 wordt in den ouden vorm hersteld, terwijl bij art. 18 over de plaats van vestiging nog eenige discussie plaats heeft. Een voorstel van Br. Ingwersen om hiervoor deputaten aan te wijzen, wordt afgewezen, terwijl aangenomen wordt als plaats van vestiging voor de met de theologische faculteit vereenigde school 's Gravenhage.

Voor nu de eindstemming plaats heeft, legt Ds. Bos namens hem en anderen, die met hem voor zijn voorstel waren, de volgende verklaring af:

Verklaring:

Wij ondergetekenden, leden en adviseerende leden der Generale Synode, achten ons voor den Heere en voor de Kerken verplicht, tot moti-vering van onze stem bij deze eindstemming, te verklaren:

dat wij niet kunnen stemmen voor het voor-stel Bavinck c.s., omdat dit voorstel, naar onze overtuiging, niet in overeenstemming is met het door alle vereenigde kerken in 1891 gemaakte beding betreffende een „eigen in-richting ter opleiding voor den dienst des Woords“ en tevens niet voldoende rekent met het recht, de vrijheid en den vrede der kerken, en dat wij derhalve ook niet op ons kunnen nemen de medeverantwoordelijkheid voor dit voorstel, als het, onverhoopt, besluit mocht worden.

Wij verzoeken opneming van deze onze verklaring in de Acta der Synode.

Arnhem, 29 Aug. 1902.

(w.g.) T. Bos, v. d. m.
W. Bosch, v. d. m.
L. Bouma, v. d. m.
G. Branderhorst Johan, ouderling.
H. Eleveld, ouderling.
G. Elzenga, v. d. m.
M. de Jonge, ouderling.
M. de Leeuw, ouderling.
A. Littooy, v. d. m.
H. Scholten, v. d. m.
L. Smilde, v. d. m.
K. E. van der Veen, ouderling.
K. E. van der Vegt, ouderling.
M. Velthuis, ouderling.
J. Westerhuis, v. d. m.
L. Lindeboom, Hoogl. a/d Theol. Sch.
M. Noordzij.

Daarop wordt door Ds. J. van Andel namens hen die met het voorstel Bavinck c.s. meegaan, een ernstige toespraak gehouden, tot antwoord op de voorgelezen verklaring van Ds. Bos c.s. en ter verklaring van het door hem ingenomen standpunt.

Br. v. Andel betreurt het zeer, dat de dingen liepen, zooals zij nu gelopen zijn. In het laatste voorstel van Bavinck c.s. was nog veel meer toegegeven, dan in het bekende concept-con-tract. Voor den Heere en de Kerken wordt dit uitgesproken en er was zeer gehoopt en ook aanvankelijk verwacht, dat allen het nu eens zouden zijn; doch helaas, het heeft zoo niet mogen zijn. De verantwoordelijkheid voor wie nu nog bezwaar maakten, is metterdaad groot. Heffe echter ieder, waar nu de eindstemming plaats hebben, de ziel op tot God, om van Hem te bidden of Hij ons, waar verschil is van gevoelen, bij de eenheid des harten beware.

Ds. van Schelven leest daarna, ter motivering van zijne stem, de volgende verklaring: „Ondergetekende, geplaatst voor de keuze tusschen het voorstel Bos c.s. en het voorstel Bavinck c.s., meent onder de tegenwoordige omstandigheden te moeten stemmen voor het voorstel Bavinck c.s., doch met het bepaalde voorbehoud, dat hij daarmede niet geacht wil worden te laten varen zijne besluite bezwaren, met name tegen de regeling van artikel 5 en de verklaring in artikel 6.

(w. g.) B. VAN SCHELVEN.

29 Augustus 1902.

Al nu wordt gestemd. Het voorstel Bos c.s. wordt verworpen: 25 tegen; 15 voor.

Het voorstel Bavinck c.s. wordt aangenomen: 25 voor; 15 tegen.

De Praeses vraagt nu aan Ds. Bos of hij en de zijnen zich met het gevoelen der meerderheid „conformeren“ kunnen. Ds. Bos antwoordt daarop voor zich zelf in eenigszins min duidelijke, doch ontkennende zin.

Daarna leest Ds. v. Andel de volgende motie: De Synode, hoewel oordeelende, dat in het aangenomen Concept contract de oplossing ge-legen is van de bestaande gedeeltheit in zake de opleiding tot den dienst des Woords, in overeenstemming met de wenschen der meeste provinciale Synoden;

en betreurende de houding, door een aantal Broeders tegenover deze poging aangenomen, terwijl toch het door de Synode aangenomen voorstel evenzeer voldoet aan de voorwaarden, waarop in 1892 de Vereeniging der kerken is aangegaan, als het hunnerzijds ingediende voor-stel;

acht het in de gegeven omstandigheden toch niet raadzaam, de bedoelde Vereeniging van de Theol. School en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit reeds nu tot stand te brengen; terwijl zij de verantwoordelijkheid voor dit uitstel, dat niet bevorderlijk is voor de rust en den vrede der kerken, laat aan de Broeders, die in dit vergelijk niet zijn getreden.

Prof. Lindeboom spreekt daarna uit, mede ten antwoord op de vraag van den Praeses, dat hij niet meegaat, als men het aangenomen voor-stel uitvoeren wil. Hij betreurt dat het zoo liep; betreurt niet minder de ingediende motie; die is hem zeer pijnlijk: een soort „knotslag“ zelfs.

Prof. Noordzij betreurt ook den gang van zaken. Met de motie is hij echter ook niet eens. Er had in moeten staan: „niet „de Synode oordeelende enz.“, maar: „de meerderheid, naar haar oordeel enz.“

Ds. Bos sluit zich daarbij in hoofdzaak aan. Hij wil wijziging van de motie.

Nog enkele broeders voeren het woord: Ds. Westerhuis, Dr. van Goor, Ds. Littooy, Ds. Notten, Ds. Elzenga, Ds. Scholten, Ds. van Lummel, Ds. van Schelven en Prof. Rutgers. Bij het aanbreken van de pauze duurt de discussie nog voort.

Vrijdag 29 Augustus, des namiddags.

Vierentwintigste zitting.

De Praeses laat zingen Ps. 20: 1, waarna de discussie over de motie-van Andel wordt voort-gezet.

Vooraf wordt nog besloten, Maandagavond half acht uur een avondzitting te houden, om zoo mogelijk de volgende week klaar te kunnen komen.

Alsnoog voeren het woord Ds. Elzenga, Ds. Littooy, br. Elshout, Ds. Bos, Prof. Rutgers en Ds. van Schelven.

De laatste doet het volgende voorstel:

„Ondergetekende, betreurende de houding door een aantal broeders aangenomen tegenover de poging, ook ditmaal wederom gedaan, een regeling te treffen om aan de bestaande gedeeltheit in zake de opleiding tot den dienst des Woords, in overeenstemming met de wenschen der meeste prov. Synoden, een einde te maken, en de verantwoordelijkheid voor de gevolgen, die uit niet-doorvoering van dezen voorslag zullen kunnen voortvloeien, voor rekening der broeders latende, stelt de Gen. Synode voor, aldus te besluiten:

„De Gen. Synode, lettende op den gang van zaken, lettende op het oordeel der meeste prov. Synoden om, zelfs indien een voorslag goed werd gekeurd, niet tot uitvoering over te gaan, zoo daaruit schadelijke gevolgen voor de rust en den vrede der kerken zouden kunnen voort-vloeien, acht het niet raadzaam, in de gegeven omstandigheden de vereeniging van de Theol. School met de Theol. Faculteit der Vrije Uni-versiteit tot stand te brengen.“

Ook Dr. van Goor dient een voorstel in van den volgende inhoud:

„De Synode benoeme een commissie, om haar nog staande deze Synode te adviseeren over de noodige maatregelen, te nemen ten einde de uitvoering van het genomen besluit in zake de eenheid van opleiding voor te be-reiden.“

De onderscheidene voorstellen komen nu in stemming, allereerst dat van Dr. van Goor. Het wordt verworpen met 29 tegen 11 stemmen.

Het voorstel van Ds. van Schelven wordt daarna aangenomen met 23 tegen 17 stemmen.

Door deze beslissing komt het voorstel van Andel niet meer in stemming.

Ds. Mulder rapporteert namens de com-missie van praedivies over het rapport van de Deputaten der vorige Synode op art. XIII der Kerkenorde van 1891, enz.

Uit dit rapport blijkt, dat de Broeders hun zaak ernstig opgevat en goed behartigd hebben. De commissie stelt voor, bedoeld rapport op te nemen in de acta deze Synode en Deputaten dank te zeggen voor hun arbeid. Deze con-clusie wordt unaniem aangenomen.

Dr. Hania rapporteert alnu, namens de commissie van praedivies voor de zaken der zending, bepaaldelijk ter zake van hetgeen volgt uit enkele bepalingen der aangenomen Zending-orde.

Vooreerst uit art. 2, betreffende nadere be-grenzing van de zendingsterreinen. Omdat de arbeiders in Indië tevooren niet konden gehoord worden, wordt deze zaak voor ditmaal aan de te benoemen deputaten tot de zending op-gedragen.

Daarna wordt, naar art. 4 der zendingsorde, een instructie voorgedragen en vastgesteld voor de gedeputeerden tot het examen, bij dit artikel bedoeld.

Naar art. VI wordt vastgesteld een Formulier om te bevestigen de Dienaren des Woords, afge-zonderd tot den dienst der Zending.

Voor de toepassing van Art. 12 worden eveneens eenige bepalingen voorgedragen en goedgekeurd voor den Medischen dienst, mede rakende de overdracht van het Petronella-hospitaal te Poerworedjo aan de kerk van Amsterdam.

In aansluiting bij Art. 18 wordt een instructie gearresteerd voor Deputaten der Gen. Synode tot de zending, betreffende het financieel beheer der generale kas.

Naar Art. 21 der zendingsorde wordt voor-gesteld voortaan één zendingsorgaan te hebben, met ingang van 1 Januari 1903 en de bezor-ging hiervan op te dragen aan deputaten der Generale Synode tot de zending. Aldus wordt besloten.

Vervolgens rapporteert Dr. Hania namens bovengenoemde Commissie over het groote of algemeene Rapport van Deputaten van de Gen. Synode tot de Zending.

Aan deze Deputaten wordt door de Synode

dank gebracht voor hun veelvuldigen arbeid en zij daarmede gedeechargeerd.

Nog rapporteert Dr. Hania ter zake van eenige vragen door de Prov. Friesland ingediend.

1. „Moeten de gedoopte volwassene Christenen het H. Avondmaal gebruiken, vóórdat het geko-men is tot de insteuring van een Kerk, of moeten zij wachten totdat op de plaats hunner inwoning een Kerkraad is opgetreden?“ Deze vraag wordt door de Synode bevestigend be-antwoord.

2. „Moet de doop, door Sadrach bediend, als wettig worden erkend?“ Ook deze vraag beantwoordt de Synode voor sommige gevallen in bevestigenden zin, doch onder zekere nadere bepalingen, opdat alle misverstand in dezen zij uitgesloten.

3. „Op welken naam moeten de onroerende zendingsovereenkomsten op Midden-Java gesteld wor-den?“ De beantwoording van deze vraag wordt voor nader onderzoek opgedragen aan Deputaten der Generale Synode voor de Zending.

Ds. Breukelaar rapporteert over de Keuchenius-school.

In dit uitvoerig rapport komt nit, hoe de toestand der Keuchenius-school de drie laatste jaren is geweest.

Zij is niet achteruitgegaan. Toch is verplaat-sing naar Soerabaja, waar het Petronella-hospitaal is, wel gewenscht.

Over enkele benoemingen en over alles wat met mogelijke verplaatsing samenhangt, worden voorstellen gedaan.

Tot de conclusies behooren o.a.:

1. Goedkeuring van de rekening en verant-worping van Deputaten voor deze school.

2. De wenschelijkheid van de verplaatsing der school uit te spreken, en alles wat daartoe behoort door Deputaten der Gen. Synode voor de zending te laten onderzoeken en desgewenscht te doen uitvoeren.

3. Br. J. Zuidema wordt te Leeraar, waer-nemend-Directeur van de Keuchen-school.

4. Advies wordt ingewonnen op Java over de vraag, of de benoeming van een Directeur urgent is en zoo ja er naar om te zien.

5. Instructie voor de arbeiders aan de Keu-chenius-school wordt aan de depart. der Gener. Synode voor de Zending opgedragen.

Daarna sluit de Praeses de vergadering, terwijl Dr. van Goor voorgaat in dankzegging.

Maandag 1 September, des avonds.

Vijf en twintigste zitting.

De Praeses laat zingen Ps. 90: 9, leest 1 Petri 5: 1—11, en verzoekt Ds. T. Bos voor te gaan in gebed.

De Praeses deelt mede, dat Br. J. van Gol-verdinge in vervangen door den secundus G. F. W. Hengreen; dat Br. J. Ingwersen niet meer terug kan komen, en ook zijn secundus verbin-derd was. De secundus zal telegraphisch opge-roepen worden. Voorts zijn enkele Broeders nog niet opgekomen, doch komen iets later binnen.

Namens de Synode, en volgens haar besluit van jongstleden Vrijdag, heeft het Moderamen een telegram van gelukwensch gezonden aan H. M. de Koningin met Haar jaardag.

De notulen der zittingen van Vrijdag worden gelezen en met enkele wijzigingen vastgesteld. Voor het pers-rapport wordt — omdat Dr. Hania niet terugkomen kon — Ds. van Lummel uitgenoodigd, aan Ds. van der Munick zijn gewaarleerden bijstand te willen verlenen.

Nog wordt goedgekeurd een voorstel van den praeses, om morgenmiddag een zitting te houden in comité generaal.

Ds. Mulder vervolgt nu zijn rapport — ver-leiden week reeds ten deele uitgebracht — ter zake van het emeritaat van dienaren der Woords c.s. Thans geldt dit rapport het voorstel van Zuid-Holland, om aan deputaten ad examina een instructie te geven voor het door hen in te stellen onderzoek met 't oog op het verlenen van emeritaat.

Overeenkomstig dit voorstel adviseert de com-missie van praedivies tot zulk een instructie, die dan zal inhouden dat deputaten hun stem niet verleen, tenzij zij zich overtuigd hebben:

a. dat er is een aanvraag om emeritaat;

b. dat, indien die aanvraag uitgaat van den dienaar des Woords, er ook is een verklaring van zijn kerkeraad, dat deze daarin bewijlt;

c. dat de reden „onbekwaamheid tot uit-oefening van den dienst“ aanwezig is;

d. dat, is ziekte de oorzaak der onbekwaam-heid, dit uit een verklaring van twee bevoegde deskundigen blijkt;

e. dat de classe de aanvraag gewettigd acht;

f. dat de classe zich heeft vergewist, dat de kerkeraad behoorlijke toezegging van emeritaats-onderhoud heeft gedaan;

g. dat bij de bepaling van het emeritaats-onderhoud gehandeld is naar de besluiten der Generale Synode;

h. dat van een en ander een behoorlijk onderteekend stuk is opgemaakt, waarvan ge-waarmerkt afschrift aan de betrokken kerk en den betrokken dienaar is gegeven.

De voorgedragen conclusies worden unaniem aangenomen.

Ds. Mulder vervolgt nu zijn rapport, ter zake van hetgeen door de Provincien Zeeland, Zuid-Holland en Groningen, is voorgesteld om wij-ting en verbetering te brengen in de thans geldende regeling der Emeritaatsverzorging c.s.

De Commissie van praedivies, afschouwen van oordeel, dat tot ingrijpende maatregelen niet terstond kan worden overgegaan, adviseert toch, daartoe de noodige voorbereidende stappen te doen, en wel in de richting van het voorstel van Zuid-Holland, zonder echter dat voorstel, zooals het daar ligt, over te nemen.

Zij draagt dan ook eenige conclusies voor, in hoofdzaak bedoelende, dat deze Synode niet drie, maar vijf Deputaten benoeme voor de generale kas naar Art. XIII D. K., en aan deze Deputaten tevens in last gegeven worde, tegen een volgende Generale Synode een vereenvoudigde regeling te ontwerpen in den geest van het voornamelijk van Zuid-Holland, — en dat ontwerp tijdig genoeg aan de kerken ter kennis-neming toe te zenden.

De besprekingen over deze zaak blijken om-vangrijker dan eerst verwacht werd. Zij zullen morgen voortgezet worden.

Deze zitting wordt, op verzoek van den Praeses, door Br. Hiensch met dankzegging gesloten.

Dinsdag 2 September, des voormiddags.

Zes en twintigste zitting.

Nadat gezongen is Ps. 68: 16 en gelezen Psalm 132, opent de Praeses de zitting met gebed.

De Assessor, Dr. Littooy, neemt terstond het woord om een hartelijk woord te richten tot den Praeses, die dezen dag verjaart. De Synode stemt hierop den bederang aan van Ps. 134: 3, en de Praeses betuigt den Assessor en de Synode zijn dank.

Uit het gehoe Bordes zal verva Br. F. van der vangen is door dat Br. van den en